

Francija se bo borila za izgubljene kolonije

Protiletalske baterije
streljale na angleška
letala v Siriji

OSKVA VIDI RAZ-
EGNITEV VOJNE

19. maja. —

Francija, 20. maja. —
Francoske protiletalske baterije
načele streljati na angleška
letala, ki so se pojavila
v Siriji, dočim so uradni krogi
namigivali, da bo Francija od-
ločila ofenzivo in napela vse si-
la dobi nazaj kolonije v Afri-
ki, katere zdaj drže rebeli, kate-
ro je general Charles de
Gaulle, načelnik francoskega od-
pora, v Londonu in "svobodnih
državah." Ta značilen razvoj
pojavil, ko je admiral Jean
Luc, podpredsednik Petaino-
vne vlade in zunanji minister, ne-
odpovedal v Parizu, da
sodeluje pogajanja z nemškimi
pogajalci.

Francija ne bo trpela vmeša-
nje tuje sile v napore, katerih
cilj je osvoboditi pokrajini, ki
drži general De Gaulle in
svoji pristavi, pravi uradni
izjavi. Ta citira tudi letake,
ki jih spisal rebelni franco-
vojski voditelj in katere
angleški letalci včeraj metali
prebivalce v sirijskih me-
kot dokaz, "da je eden iz
ciljev angleške politike od-
vzeti Sirijo od Francije. Ura-
dila, ko mora Francija re-
šiti vse dele svojega im-
perija."

Abul Turčija, 19. maja. —
Angleški nemški krogi pravi-
li, da ruski "prostovoljci" na-
pajo v Iraku in pomagajo do-
mno v boju proti Angli-
ji. Čeprav je Moskva zanikala
vno poročilo. Ti krogi so na-
dali tudi skupno nemško-
rusko intervencijo proti an-
glijskim silam na Blaznem
morju v bitki za iranska oljna
polja.

Abul Turčija, 19. maja. —
Angleški nemški krogi pravi-
li, da ruski "prostovoljci" na-
pajo v Iraku in pomagajo do-
mno v boju proti Angli-
ji. Čeprav je Moskva zanikala
vno poročilo. Ti krogi so na-
dali tudi skupno nemško-
rusko intervencijo proti an-
glijskim silam na Blaznem
morju v bitki za iranska oljna
polja.

Abul Turčija, 19. maja. —
Angleški nemški krogi pravi-
li, da ruski "prostovoljci" na-
pajo v Iraku in pomagajo do-
mno v boju proti Angli-
ji. Čeprav je Moskva zanikala
vno poročilo. Ti krogi so na-
dali tudi skupno nemško-
rusko intervencijo proti an-
glijskim silam na Blaznem
morju v bitki za iranska oljna
polja.

Abul Turčija, 19. maja. —
Angleški nemški krogi pravi-
li, da ruski "prostovoljci" na-
pajo v Iraku in pomagajo do-
mno v boju proti Angli-
ji. Čeprav je Moskva zanikala
vno poročilo. Ti krogi so na-
dali tudi skupno nemško-
rusko intervencijo proti an-
glijskim silam na Blaznem
morju v bitki za iranska oljna
polja.

Abul Turčija, 19. maja. —
Angleški nemški krogi pravi-
li, da ruski "prostovoljci" na-
pajo v Iraku in pomagajo do-
mno v boju proti Angli-
ji. Čeprav je Moskva zanikala
vno poročilo. Ti krogi so na-
dali tudi skupno nemško-
rusko intervencijo proti an-
glijskim silam na Blaznem
morju v bitki za iranska oljna
polja.

Abul Turčija, 19. maja. —
Angleški nemški krogi pravi-
li, da ruski "prostovoljci" na-
pajo v Iraku in pomagajo do-
mno v boju proti Angli-
ji. Čeprav je Moskva zanikala
vno poročilo. Ti krogi so na-
dali tudi skupno nemško-
rusko intervencijo proti an-
glijskim silam na Blaznem
morju v bitki za iranska oljna
polja.

Abul Turčija, 19. maja. —
Angleški nemški krogi pravi-
li, da ruski "prostovoljci" na-
pajo v Iraku in pomagajo do-
mno v boju proti Angli-
ji. Čeprav je Moskva zanikala
vno poročilo. Ti krogi so na-
dali tudi skupno nemško-
rusko intervencijo proti an-
glijskim silam na Blaznem
morju v bitki za iranska oljna
polja.

Abul Turčija, 19. maja. —
Angleški nemški krogi pravi-
li, da ruski "prostovoljci" na-
pajo v Iraku in pomagajo do-
mno v boju proti Angli-
ji. Čeprav je Moskva zanikala
vno poročilo. Ti krogi so na-
dali tudi skupno nemško-
rusko intervencijo proti an-
glijskim silam na Blaznem
morju v bitki za iranska oljna
polja.

Abul Turčija, 19. maja. —
Angleški nemški krogi pravi-
li, da ruski "prostovoljci" na-
pajo v Iraku in pomagajo do-
mno v boju proti Angli-
ji. Čeprav je Moskva zanikala
vno poročilo. Ti krogi so na-
dali tudi skupno nemško-
rusko intervencijo proti an-
glijskim silam na Blaznem
morju v bitki za iranska oljna
polja.

Abul Turčija, 19. maja. —
Angleški nemški krogi pravi-
li, da ruski "prostovoljci" na-
pajo v Iraku in pomagajo do-
mno v boju proti Angli-
ji. Čeprav je Moskva zanikala
vno poročilo. Ti krogi so na-
dali tudi skupno nemško-
rusko intervencijo proti an-
glijskim silam na Blaznem
morju v bitki za iranska oljna
polja.

Abul Turčija, 19. maja. —
Angleški nemški krogi pravi-
li, da ruski "prostovoljci" na-
pajo v Iraku in pomagajo do-
mno v boju proti Angli-
ji. Čeprav je Moskva zanikala
vno poročilo. Ti krogi so na-
dali tudi skupno nemško-
rusko intervencijo proti an-
glijskim silam na Blaznem
morju v bitki za iranska oljna
polja.

Egiptski parnik Zamzam potopljen

Grupa Američanov
med potniki

Aleksandrija, Egipt, 19. maja.
Egiptski parnik Zamzam, ki je
imel med potniki 120 ameriških
državljanov, je bil potopljen v
južnem delu Atlantika, se glasi
tu objavljeno naznanilo. Parnik
je bil na poti iz New Yorka v
Aleksandrijo.

Doslej še ni bilo ugotovljeno,
ali je parnik potopila podmornica.
Usoda potnikov tudi ni znana.
Naznanilo pravi, da pogreša-
jo kapitana Williama G. Smitha.
Ameriški konzul v Aleksan-
driji je dejal, da so se med ame-
riškimi potniki na krovu potop-
ljenega parnika nahajali katoli-
ški in protestantovski misijonarji
in vozniki ambulane. Vsi so
bili na poti v centralno Afriko.
Parnik je vozil umetna gnojila,
avtomobile in stroje in na njem
je vihrala zastava nezavojevana
egiptske države.

Kitajci odbili japonske napade

Ljute bitke
pri Fučovu

Čungking, Kitajska, 19. maja.
— Uradna časopisna agencija
poroča o uspehih kitajske oboro-
žene sile na več frontah. Kitaj-
ske čete so odbile japonske na-
pade in prešle v ofenzivo v vseh
sektorjih province Čekiang juž-
no od Sanghaja. Japonci so bi-
li potisnjeni iz Tajonga, strate-
gičnega mesta 85 milj zapadno
od Peking-Hankov železnice po
bitki, v kateri so izgubili 2700
vojakov. Kitajci so zaplenili ve-
like zaloge bojnega materiala in
ujeli mnogo japonskih vojakov.

Pri Fučovu, pristaniščnem me-
stu v provinci Fukien, ki leži
med Sanghajem in Hongkon-
gom, so v teku srčite bitke. Pr-
vi kitajski vojaški oddelki so
prodrli v predmestja. Kitajske
čete beležijo uspehe v bitkah z
Japonci tudi v provinci Šansi.

Nemški parniki pobegnili iz čilejskih pristanišč

Santiago, Čile, 19. maja. — Pet
nemških tovornih parnikov je
pobegnilo iz čilejskih luk v zad-
njih dneh. Predrli so angleško
pomorsko blokado in se nahaja-
jo na visokem morju. Angleš-
ka bojna ladja jih zdaj zasledu-
je.

Chicago, 19. maja. — William
S. Knudsen, sodirektor urada za
produkcijo bojne opreme, je na
shodu na Soldier Fieldu pripo-
ročal pospešitev izvajanja ob-
rambnega programa. Shoda se
je udeležilo okrog 75.000 ljudi.
Večino je tvorila mladina, kate-
ro so privabili na shod filmaki in
gledališki igralci. Program je
vodil filmski igralec Don Ame-
che. Nastopili so tudi Pat O'-
Brien, Helen Hays, George Jes-
sel, Gertrude Niessen, Susana
Foster, John Boles, poljski oper-
ni pevec Jan Kiepura in Paul
Whiteman s svojim orkestrom.
Drugi govorniki so bili governor
Ilihoa, župan Kelly, katoliški
duhovnik Martin J. Nealis in dr.
Louis Binstock, židovski rabin.

Francija ostala na strani naci-
ske Nemčije in "novega reda".
London, 19. maja. — Angleški
letalci so ponovno bombardirali
Kolin, nemško industrijsko sre-
dišče, z bombami. Vrgli so na ti-
soče razstrelnih in zažigalnih
bomb, ki so porušile mnogo po-
slopov in zanetile več požarov.

Druge skupine angleških letal
so bombardirale Rotterdam, Hol-
andska, Boulogne, Calais, Fran-
cija, in nemške letalske in po-
morske baze ob francoskem, hol-
andskem in norveškem obrežju.
Vsi bombniki razen treh so se
srečno vrnili v svoja oporišča po
napadih.

Berlin, 19. maja. — Tu so pri-
znali, da so bombe, katere so An-
gleži vrgli na Kolin in industrijs-
ka središča, povzročile veliko
škodo. Bombe so razdejale več
objektov in ubile ter ranile ve-
liko število civilistov.

Nemški letalci so metali bom-
be na angleške parnike v bližini
iranskega obrežja. Dva parnika sta
bila potopljena, trije pa poškodovani.

PRIPRAVE ZA ZLOM STAVKE V LADJEDELNICAH

Unije ADF ignorirale
Greenov apel

POGAJANJA Z
BETHLEHEM CO.

San Francisco, Cal., 19. maja.
— Člani eksekutivnega sveta ko-
vinarskih unij ADF so soglasno
sprejeli zaključek glede zloma
stavke v enajstih ladjedelnih
v mestih ob zapadni obali. Te so
mogle ustaviti obrat zadnji te-
den zaradi stavke, katero so
oklicale unije strojnikov, veča-
njene v Ameriški delavski fede-
raciji in Kongresu industrijskih
organizacij. Prišedete ladjedel-
ni imajo za pol milijarde dolar-
jev vladnih naročil.

John Frey, predsednik depart-
menta kovinarskih unij ADF, je
po viharji seji eksekutivnega
sveta naznanil, da bo 15.000 de-
lavcev predrl skozi vrste pike-
tov in šlo na delo v ladjedelnice.
On je tudi poudaril, da zaključek
drži ne glede, kaj se lahko zgodi.

Governor Culbert L. Olson je
posegel v kontroverzno. Sklical
je sestanek reprezentantov v
stavki zavojevalnih unij in ape-
liral na stavkarje, naj se vrnejo
na delo. Sestanek se vrši jutri
zvečer.

Frey je v deklaraciji naglasil,
"da bo obrat obnovljen, čeprav
bo to zahtevalo predrtnje stavkov-
nih straž. Jaz in drugi uradniki
unij homo šli skozi vrste pike-
tov."

Seje, na kateri je bil storjen
zaključek glede zloma stavke, so
se udeležili vsi člani razen re-
prezentantov unij strojnikov. Te
so oklicale stavko 10. maja, ki
je ustavila gradnjo 60 parnikov
v ladjedelnih. Okrog 15.000 de-
lavcev je prizadetih zaradi stav-
ke. Konflikt je nastal, ko so de-
lodajalci odbili zahtevo za zvi-
šanje plače za petnajst centov
na uro in dvojno plačo za čezur-
no delo.

William Green, predsednik
Ameriške delavske federacije, je
v svojem govoru v Patersonu,
N. J., proglasil stavko v ladje-
delnicah za neupravičeno in ape-
liral na stavkarje, naj se vrnejo
na delo, toda slednji so apel ig-
norirali.

Frey je sinoči naznanil pogaja-
nja z uradniki Bethlehem Ship-
building Co. glede sklenitve po-
godbe. Družba je revidirala svo-
je stališče in se izrekla za pogaj-
janja.

Hull orisal trgo- vinski program

Ameriško orožje
mora priti
v angleške roke

Washington, D. C., 19. maja. —
Državni tajnik Cordell Hull je
v svojem govoru po radiu nagla-
sil, da bo Amerika skrbela, da
pride orožje in bojni material
v angleške roke, zaeno pa je oris-
al trgovinski program, ki ga bo
Amerika izvajala po vojni. Nih-
če ne bo oviral Amerike v kam-
panji, katere cilj je vsestranska
pomoč Veliki Britaniji v njeni
vojni proti totalitarnim silam.

Državni tajnik je orisal glavna
načela povojnega trgovinskega
programa, ki predvidevajo tudi
svetovno ekonomsko rekonstruk-
cijo. Ta so:

Skraini nacionalizem se ne
sme izražati v trgovinskih re-
strikcijah.

Nezaposlavljenje v mednarod-
nih trgovinskih odnosih mora
postati pravilo, da bo mednarod-
na trgovina lahko uspevala in
napredovala.

Mednarodni dogovori glede re-
gulariziranja dobavljanja blaga in
surovin morajo sloneti na osnovi
zaščite vseh držav in ljudstev.

Ustanove in aranžme medna-
rodnih financ morajo biti orga-
nizirane tako, da bodo v pomoč
vsem bistvenim podjetjem vseh
držav, da se bodo lahko razvijale
v skladu s interesi splošnosti.

Hull je v svojem govoru opo-
zarjal na razplet nepostavnosti
po vsem svetu. Ta razplet mora
biti ustavljen, drugače bo Ame-
rika obkoljena od vseh strani po
agresorjih in se morala sama bo-
riti za svoj obstanek. On je na-
padel brezobzirno agresijo totali-
tarcev, ki hočejo dominirati
ves svet.

Seversky za ustanovitev separatne letalske sile

Washington, D. C., 19. maja. —
Major Alexander P. Seversky,
letalski inženir in pilot, je v svo-
jem govoru po radiu priporočal
ustanovitev separatne letalske
sile. Ta naj bi bila popolnoma
neodvisna od armade in morna-
rice in tvorila naj bi samostoj-
no silo pod poveljstvom izurje-
nih letalcev in letalskih veča-
kov. Seversky je naglašal, da
angleška letalska sila, ne bojna
mornarica, drži nemške čete na
drugi strani Rokavskega preliva.
Če Anglija ne bi imela te sile,
bi jo Nemci že invadirali.

Sosedje trgajo kose poražene Jugoslavije

Domače vesti

Ali je umorjena ženska rola-
kinja?

St. Louis, Mo., Dne 18. maja
so pred neko cerkvijo našli 22-
letno Virginijo Lesar zabodeno
do smrti. Polcija je najprvo pri-
jela njenega moža Johna E. Le-
sara, ki se je bil nekaj apr z
njo, toda kaj je dognala, še ni
znano.

Nov grob na farmah

Willard, Wis., Dne 7. maja je
v Chipewa Fallsu umrl Cyril
Sladič, star 13 let. Bil je član
mladinskega oddelka pri društvu
198 SNP.

Se en grob v Wisconsinu

Janesville, Wis., Dne 16. t. m.
je naglo umrl George Sterk, star
60 let in doma menda od Starega
trga pri Poljanah v Beli Krajini.
Zpušča ženo, sedem sinov in dve
hčeri.

Is Clevelanda

Cleveland, O., Dne 19. maja je
umrl 16-mesečni Anton Barba-
rič, rojen tu. Zpušča starše, bra-
ta in sestro.

Lov na tujce v razmahu

Dvesto aretiranih v navalih

Washington, D. C., 19. maja. —
Najmanj dvesto nedržavljanov
je bilo aretiranih v navalih na
obeh obalah, katere je odredil
federalni justični departmet.
Med aretiranci so tuji mornarji
in drugi, ki so prišli v Ameriko
nelegalno.

Največji naval so bili uprizor-
jeni v New Yorku. Teh se je u-
deležilo petsto detektivov, imi-
gracijskih uradnikov in obmej-
nih stražnikov. 93 nedržavljanov
je bilo aretiranih v New Yorku
in New Jerseyju in odpeljanih
na Ellis Island. 28 je bilo areti-
ranih v San Franciscu, Oaklandu
in Floridi. Avtoritete so na-
znanile, da so bili navalni uspeš-
ni tudi v Bostonu, povedale pa
niso, koliko nedržavljanov je bi-
lo aretiranih. Gonja, katero je
odredil justični departmet za-
dnjo soboto, je naperjena zlasti
proti nemškim in italijanskim
mornarjem.

Churchillovo poročilo o Hessovem slučaju

London, 19. maja. — Premier
Winston Churchill bo ta teden
informiral parlament o slučaju
Rudolfa Hessa, Hitlerjevega za-
upnika in vodilnega nacija, ki je
pobegnil iz Nemčije v Anglijo.

Javnost pričakuje, da bo pre-
mier deloma odgrnil zagrinjalo,
ki zakriva zagonetko Hessovega
bega. V Londonu dospela poro-
čila se glase, da je bila Hessova
žena pred dvema dnevnoma are-
tirana in da se je pričela sploš-
na čistka v nacistični stranki. Več
sto nacistov v Berlinu in drugih
nemških mestih je bilo aretiri-
nih in poslanih v koncentracij-
ska taborišča.

Bomba uničila židovsko sinagogo v Marseillesu

Marseilles, Francija, 19. maja.
— Bombna eksplozija je deloma
razdejala židovsko sinagogo v
tem mestu, v katerem se nahaja
več tisoč beguncev iz vseh e-
vropskih držav in kjer se je pri-
petilo več protizidovskih inci-
dentov v zadnjih tednih. Pe-
tainova vlada je postavila neju-
dovske upravitelje za nadaljnjih
107 trgovin v pariškem distrik-
tu, katerih lastniki so bili židje.

Dalmatinsko obrežje pod italijansko kontrollo

PAVELIČ OBISKAL
PAPEŽA

Belgrad, 19. maja. — Razkosa-
vanje poražene Jugoslavije po
državah, ki hočejo dobiti del ple-
na, se nadaljuje. Te države so
Nemčija, Italija in Ogrska. Sli-
ka bo najbrže drugačna po mi-
rovni konferencah, na katerih
pade odločitev, katere pokrajine
pridejo pod kontrollo omenje-
nih držav.

Severno od Skoplje ob glavni
cesti, ki vodi v Niš in Kraguje-
vac, je položaj glede suverenite-
te jasen. Kragujevac je bil glav-
ni jugoslovanski arzenal kakor
tudi aredišče municijske indus-
trije. To pokrajino drže nemške
čete s pomočjo krajevne policije.
Isto velja za Belgrad, glavno me-
sto.

Dvoumnost se prične severno
in zapadno od Belgrada, kjer re-
ki Sava in Donava obdajata to
mesto. Edini most iz čolnov čez
reko Savo so zgradili ogrski in-
ženirji. Ta je nadomestil želez-
ni viseči most, ki so ga Srbi po-
gnali v zrak z dinamitom 6.
aprila, na dan, ko so Nemci in-
vadiral Jugoslavijo.

Most iz čolnov tvori važno
zvezo med Belgradom in Zemu-
nom. Po tem prihajajo živila za
nemško okupacijsko armado in
deloma za civilno prebivalstvo.
Ta vodi tudi do letališča v Ze-
mumu, ki leži na drugi strani
Belgrada v trikotu ozemlja, ki
ga tvori Donava in Sava.

Ob glavni cesti severno od
Belgrada, ki drži v Budimpešti,
prevladuje mir, toda jasno ni,
kdo je vladar. Izgleda, da je po-
krajina ob tej cesti del nove hr-
vaške države. Grupe hrvaških
vojakov stražijo mostove in važ-
na križišča. Kako daleč severno
in zapadno se razteza Hrvaška,
je vprašanje. Očitno je, da Hrva-
ška ne vključuje dalmatinskega
obrežja, ki so ga zasedle itali-
janske čete. Neko poročilo, ki pa
še ni potrjeno, pravi, da so se
Italijani umaknili iz Dubrovnika,
pristanišnega mesta ob Jad-
ranskem morju, ki leži okrog
135 milj severno od Šibenika.

Madžari nameravajo okupira-
ti ozemlje, ki se razteza od No-
visada do Segedina. Zadnja toč-
ka, katero stražijo Hrvatje, je
pri Petrovaradinu. Na levi stra-
ni reke Donave leži ozemlje, ki
ga dominirajo Madžari. Na tem
se nahaja Novisad, ki so ga Ma-
džari prekrstili in se zdaj ime-
nuje Ujvidek. Vsi napisi v hrva-
škem, srbskem in celo nemškem
jeziku so bili odstranjeni in na-
domesteni z madžarskimi.

Rim, 19. maja. — Uradna časo-
pisna agencija Stefani poroča,
da je dalmatinsko obrežje v da-
ljavi 80 milj italijanskega posest.
Ta cona se vleče od Zadra do
Splita in vključuje tudi mesti
Šibenik in Trogir, vse dalmatins-
ke otoke razen Pago, Brača in
Visa in kotorski distrikt do er-
nogorske meje.

Pri ceremonijah, ki so se vrši-
le, ko je bil vojvoda Spoleto,
bratranec italijanskega kralja,
imenovan za hrvaškega kralja,
so bile izmenjane note glede ad-
ministracije Splita in otoka Kor-
čula. Mesto in otok sta dobila
delno avtonomijo v zameno za
hrvaško garancijo glede zaščite
italijanske manjšine. Sklenjeni
dogovori veljajo 25 let. Ti vsebu-
jejo tudi provizijo glede skleni-
te carinskih, transportnih,
plovniških in kulturnih paktov v
bližnji bodočnosti.

Dr. Ante Pavelić, "poglavar"
hrvaške države, se je po ceremo-
nijah v palači Kvirinal oglašil
v Vatikanu, kjer ga je sprejel
papež. Razgovor med njima je
trajal dvajset minut.



Izvajanje organiziranih delavcev.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
CLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE ZDRUŽENJE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravstvena drava (ilven Chicago) in Kanada
\$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago
in Cloro \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo
\$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cloro \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nena-
robočnih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine
(recepti, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju
le v slučaju, če je priložil polnino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of commu-
nications and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, with an address, please return, will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na vsi, kar smo stili s listom

PROSVETA

2627-55 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (May 21, 1941), pomeni valena
letna na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom počela na-
redina. Posvetila jo predstava, da se vam list na voljo.

156

Kako je Hrvaška "neodvisna"

Pred nekaj dnevi je prišla vest iz Rima, da so hrvaški fašisti, ki so na čelu "neodvisne" Hrvaške, sklenili, da bi radi dobili kralja in obrnili so se na Mussolinija, naj jim preskrbi kakšnega italijanskega princa za hrvaškega kralja ali pa naj bo kar italijanski kralj Viktor Emanuel obenem hrvaški kralj —

Ta vest je nov dokaz koliko je Hrvaška pod notoričnim Pavelcem neodvisna. Prav za prav dokazuje nekaj drugega, namreč to — da zločinec Ante Pavelić zdaj plačuje Mussoliniju "board" in protekcijo, ki ju je užival zadnjih deset let v Italiji, kjer je gostoval in brez ovir koval naklepe za umore Srbov in za fašistični puč na Hrvaškem.

Kmalu bomo čitali, da je Pavelić enostavno izročil Hrvate Mussoliniju in konec bo komedije z "neodvisnostjo". V tem primeru bodo Hrvatje tam, kjer so že dalmatinski Hrvatje in Slovenci na Dolenjskem z Ljubljano in delom Gorenjske vred, ki jih je Hitler izročil čistilec svojih čevljev Mussotu v stiskanje.

Dolg, ki ga je gangster Pavelić naredil v Italiji, je prevelik, da bi ga mogli hrvaški fašisti plačati samo z Dalmacijo, z delom Slovenije in s kosom Srbije. Mussolini se bi rad naplačal za izgubo Abesinije in morda Libije v Afriki na račun Jugoslavije, katera je bližje.

Vse pa kaže, da pošteni Hrvatje ne bodo dolgo trpeli italijanskega "veličanstva" in takrat bodo pošteni Hrvatje prav tako "banditi" in hrvaški jezik bo prav tako "svinjski jezik" kakor so zdaj Srbi "banditi" in kakor je srščina "svinjski jezik" pri Hitlerjevih divjakih, ki ubijajo Srbe na debelo, kakor pripovedujejo poročila newyorškega Timesa.

Upajmo, da ta strašna noč v Jugoslaviji ne bo trajala dolgo.

Demokratska akcija

Pred kratkim se je v New Yorku ustanovila Unija za demokratsko akcijo, kateri na čelu je socialist Reinhold Niebuhr z mnogimi progresivci vred. Programatična izjava te organizacije poudarja boj zoper vse totalitarne tendence doma in na tujem in kliče vse Američane, ki iskreno verujejo v demokracijo, naj se organizirajo in stopijo militančno na plan pred vsem proti domačim sovražnikom demokracije.

V svojem programu Unija za demokratsko akcijo (UDA) pravi, da je skrajni čas, da val demokratski Američani nastopijo enotno proti vsem onim elementom, ki s propagando ali sabotažo delujejo v interesu nacizma, fašizma in komunizma in na ta način izpodkopavajo temelje ameriški politični demokraciji, katera je edina pot do ekonomske in socialne demokracije v Združenih državah.

V Ameriki je še veliko število zaspanih ljudi, ki ne pojmujejo nevarnosti, katera preti Ameriki v slučaju zmage nacistične Nemčije; ne morejo se zavedati, da bi nacistična zmaga pognala Ameriko v stalno militaristično ekonomijo, katera bi stalno ogražala politično demokracijo.

Dalje je v Ameriki mnogo idealistov, ki dan za dnevom hipnotizirajo nemislečo maso ljudi z argumentiranjem, da se Amerika najsigurnejše obvaruje hitlerizma iz tujine, če najprvo pomete z ameriškim "hitlerizmom", ako najprej počisti svojo hišo in s tem poda dober zgled Evropi. To argumentiranje je fantaziranje otrok in pa voda na mlin demagogov.

Nadalje so tukaj petokolonci in "apizarji", ki pravijo, da je za Ameriko vseeno, naj zmaga Nemčija ali Anglija, kajti med njunimi imperialističnimi cilji ni razlike. Takšno govorjenje in pisanje je naravnost kriminalno. Nepobitna resnica je, da zmaga Velike Britanije — ne glede na to, kakšna je bila njena politika še včeraj — pomeni napredek za ves svet, pomeni obstanek pogojev za nadaljnji razvoj v napredno smer, dočim bi zmaga nacistične Nemčije pomenila sužnost za delavce v sistemu militarizirane ekonomije za dolgo dobo.

Tako se glase smernice nove Unije za demokratsko akcijo. Mi se na vsej črti strinjamo s tem in pozdravljamo novo organizacijo z obrambo ameriške demokracije želeč ji vsa uspeha.

Glasovi iz nasebin

Glas starega Naceta

Piney Fork, O.—V tukajšnjem rovu Hanna Coal Co. se še nič ne dela. Mogoče bodo še en mesec počivali, ker predelujejo tipl. Pred par leti je kompanija zabil milijon dolarjev v nov tipl in sedaj jih bo zopet toliko. Potem bo vse mehanizirano in premog bo šel iz jame kot Hitlerjev "blitzkrieg". Nič se ne bo vprašalo, če koga pobje ali ubije. Pravijo, da ima kompanija tukaj še 15 milijonov ton premoga. Očividno bi ga rada dobila ven v nekaj letih s čim manj delavci. Premogarji so dobili dolar po viška dnevno. Za ta dolar bodo pa kompanije zahtevale, da bodo morali toliko narediti. Priganjale bodo mašine in priganjali bodo bossi, da se bo sveti profit čim bolj kopičil.

Sedaj kompanije še izbirajo delavce, kake bodo uposile, to da prišel bo čas, ko delavci ne bodo hoteli iti v jamo. Poprej je vzel oče svojega sina v jamo, ko je bil star 16 let, da ga je navadil in izučil v delu. Sedaj tega ne bo več. Fant bo moral hoditi v šolo, ko bo star 18 let, pa k vojakom. Potem si bo polakal bolj varno delo in se bo na jamo po-žvižgal.

Tukaj sta že dve slovenski družini zapustili svoje lastne hiše in premogorov pokazale figo. Ena je šla na farmo, druga pa v mesto v tovarno.

V tej okolici je slana okrog 10. maja vse pomorila. Štiri dni je bilo zjutraj vse belo. Ne bo ne sadja ne grozdja, niti kaj za pod zob. V starem kraju, kadar je slana pomorila in toča pobila, smo molili, toda ni nič pomagalo; tukaj pa kolhemo, ampak tudi nič ne pomaga.

V starem kraju padajo tudi bombe, kar je menda — "božja štrafenga". Tukaj smo še varni pred bombami. Bombe bodo padale, dokler bodo v Evropi norci vladali.

Nace Ziemberger, 176.

Is preteklih dni

Elizabeth, N. J.—Zadnjič sem obljubila, da bom nadaljevala z mojimi spomini iz našega življenja po zapadu. Zelo sem bila vesela svidenja z mojima dvema bratoma v Leadvillu, Colo. Ker se nismo videli že iz otroških let in ker sem zahrepenela po njih, zato sva se z možem tudi tja podala.

Moja brata sta prej delala v Denverju. Ker pa so bile slabe razmere in ni bilo zasluzka, sta se podala za drugimi v Leadville. Tam so bile strašno globoke jame v visokih gorah, kjer je tudi moj mož dobil delo. On se ni ustrašil, toda več delavcev je raje delalo v rudotopilnici za zelo majhno plačo, kot pa v tistih jamah. Brat Jakob ga je vprašal, če bi šel in da bo on bossa vprašal za delo. Ker je kompanija imela godbo, je boss takoj vprašal, če zna igrati kakšen instrument in mu bo takoj dal delo, ker potrebujejo godbenikov.

Oba gresta v pisarno in mož je takoj dobil delo. Ob 4. popoldne so že šli daleč gor v hribe na delo, jaz pa sem sama ostala doma v strahu. Šiht je trajal osem ur, do 2. zjutraj. Ko so prišli domov, je tudi mene strah pustil.

V East Heleni, Mont., je moj mož igral pri tamkajšnji godbi, pri kateri je bilo 35 Slovencev. Od te godbe so nam še znani živeči Tone Strajnar, P. Hrel, J. Turk in J. Benigar. Se zdaj imamo slike od teh rojakov. Tudi v Leadvillu so godbeniki igrali vsako nedeljo popoldne v kompanijskem uradu in bili plačani za čas. To delo je trajalo dve leti.

Ljudje so bili tam zelo prijazni z nami. Vedno je bila polna hiša prijateljev. Belokranjci so tam težko delali, ali polagoma se je med njimi naselilo zadovoljstvo. Vsakdo je poznal moje brate. Pokojni Frank Stonich iz Chicago je večkrat pri nas prenočeval, ker kot Belokranjec je bil rad med nami. Še danes imamo zlate ure, ki smo jih kupili od njega. Zenske so tisti čas nosile ure na verižkah okrog vratu. Zato je to še tudi lep spomin na pokojnega Franka Stonicha, ki je bil med ljudmi zelo priljubljen in je tam prodal zlatnine za tisočake.

Podnebje je bilo v tistih hribih zelo hladno, ali v poletju je vseeno lepo rasla solata po vrtovi in ljudje so bili zadovoljni. Prvo leto je 20. maja tam zapadlo pet čevljev snega. Ko zjutraj vstanem ob petih, vidim, da je sneg zakladil vsa okna. Grem jih vprašat, če bodo šli na delo gor v hrib. Seveda bodo šli in sneg bodo z obrazom rinili gor proti vrhu. Šla sta moj mož in brat Jack, iz boardinghousa pa jih je šlo okrog 30 od mra. Bernard. Toda ti delavci so bili tako mokri tisti dan, da tudi ene niti ni bilo suhe na njih. Snežilo je še kar naprej. Tako je bilo 20. maja leta 1916, ko je v Evropi divjala vojna in ko se je Amerika pričela pripravljati na vojno kakor se pripravljata zdaj.

Agnes Pasarič.

O 25-letnici društva 262

Johnstown, Pa.—V soboto, 10. maja, je bil pravi praznik v nasebin Sharon, Pa. Že zgodaj zjutraj smo se podali na pot k Josephom Zakšekom in njegovo malo družino v to 138 milj oddaljeno našo postojanko ob meji Ohia blizu Youngstowna. Sharon-Farrell skupaj štejeta okrog 45.000 prebivalstva.

Zelo sem bil začuden, ko sem si ogledal njih društveni dom, ki sicer ni posebno velik, vendar pa praktično in moderno urejen na zelo lepem prostoru. V spodnjih prostorih smo takoj dobili potrebna okrepčila, ki nam jih je serviral Joe Godina, znani lovec srnjakov in medvedov.

Ker smo imeli dovolj časa, smo obiskali tamkajšnje rojake na njih domovih, zlasti Mlakarjeve, Gorenčeve in Garmove. Seznanil sem se še z mnogimi drugimi člani in prijatelji iz odnotne nasebine kakor tudi iz Youngstowna, Warrenja in Clevelanda, ki so prišli na slavnost 25-letnice društva 262 SNPJ.

Obiskali smo tudi našega znaneega farmarja in dopisnika Prosvete Antona Valentiniča. Njegov dom in mala kmetija se mi je izredno dopadla in je na zelo lepem kraju blizu ceste. Pogostil je nas naravnost kraljevsko. Njegova boljša polovica nam je nanosila na mizo več vrst potic in pogac, Tone pa je prinesel zelo fino prekajeno šunko domače.

ga izdelka. Ne vem ali je bila od pravih ali od mulaka, vem le, da je bil prigrizek tako dober, da se boljšega ne spominjam. Valentinič je pričakoval tudi Barbičevega Franceta z veliko latvico kislega mleka, ampak ga ni bilo, ker je bil menda zaposlen s svojo staro škatiijo po St. Clairju.

Ob 7. zvečer smo se zopet podali v tamkajšnji Slovenski dom, kjer so se začeli zbirati člani in drugi gostje. Ob začetku programa, ki ga je izvrstno vodil br. Kramar, je bila dvorana napolnjena. V uvodu je br. Kramar spretno orisal društveno zgodovino, br. Garm pa nam je kot predsednik društva predstavil še živeče ustanovne člane, sedem po številu. Govore se pa podali še drugi zastopniki društev in federacij ter br. Barbič in moja malenkost.

Zelo lep je bil nastop mladinskega krožka pod vodstvom nemorne mlade članice Frances Novakove, ki je te malečke dovedla že do zelo lepe zmoglosti v petju. Podali so nam v zboru, duetih in solospvih kakih 14 pesmic v slovenskem jeziku, razen par izjem v angleščini. Duet v španščini (majhen deček in deklica, menda Novakova) je bil nekaj očarljivega, kakor tudi duet Frances Novakove in Mlakarjeve. Tudi akrobatski ples mlade deklice (imena ne vem) je bil nekaj dovršenega. Skratka: bil je res krasen večer in gotovo bi se ljudje še bolj iz srca radovali, ako bi ne bili tako odurni časi za Slovence, katerim je zatemnila dušo ta nesrečna vojna.

Po obširnem programu je sledil ples, za katerega je igral Barbičev orkester. Starejši Barbič je silno močito držal pri sviranju in si je gotovo mislil: Zdaj boste pa tako plesali kakor bom jaz hotel, kar se je tudi zgodilo.

V spodnjih prostorih je bilo vse živahno skoro do jutranjega svita, nakar je bilo treba malo počitka. Jaz sem se na prijazen povabilo zavlekel h gostoljubni Gorenčevi družini, kjer sem dobil udobno posteljo, seveda le za par ur, ker je bilo treba zopet vstati. Zato sem hitel s spanjem, da sem bil zopet čvrst v lepem jutru. Družinam Gorenec, Mlakar, Valentinič in vsem ostalim bodi iskrena zahvala na tem mestu.

Priprazne, komur priznanje, in sicer mladinskemu krožku, njih mladi učiteljci Francki in ostalim dekletom, ki ji pomagajo pri tem vzgojevalnem delu, kakor tudi staršem in članstvu za njih sodelovanje in spozoraz. Lahko ste vzgled marsikateri slovenski nasebini po širni Ameriki in 25-letno delo društva in vse vzajemnosti naj bo vam vsem v ponos.

Andrej Vidrič,

podpredsednik SNPJ.

O delu in drugem

Broughton, Pa.—Že dolgo ni bilo nobenega dopisa iz te stare premogarske nasebine, ker menda vsakdo raje čita kot piše. Kar se tiče dela, je še precej povoljno; rovi obratujejo s polno paro, ali je še vseeno veliko moških brez dela.

Tukaj je rov Pittsburgh Coal Co. po imenu Montour No. 4, v katerem dela okrog 800 rudarjev. Pred štirimi leti je v tem rovu delalo 1500 mož, ampak kompanija je instalirala stroje, premogarje pa vrgla na cesto. Nekaj jih je dobilo cesarsko delo, toda tudi to se težko dobi.

Kar se tiče društva, je težko dobiti kakšnega novega člana, pa

tudi skoraj vsi tukajšnji Slovenci so že člani SNPJ. Novi nasebinci več ne prihajajo in sploh se dela ne dobi. Naše društvo zbora prvo nedeljo v mesecu. Na zadnji seji smo imeli volitve delegata za 12. redno konvencijo SNPJ. Izvoljena sta bila dva, prvi za delegata, drugi za namestnika. Drugi se je močno razjezil, ker ni bil izvoljen za prvega. Toda temu jaz nisem kriv, čeprav sem predsednik društva. Le potolaži se, saj bomo čez štiri let zopet volili delegate.

Naš Slovenski dom priredi veseličo 30. maja. To bo namreč otvoritev naše prenovljene dvorane. Odborniki so pridno na delu, da bodo posetniki imeli najboljše pogoje. Igral bo orkester F. Rebarnika ml. Pričetek ob 8. zvečer. Vabljeni ste od blizu in daleč.

John Grobin,
predsednik št. 52.

"Electroliner"—vlak bodočnosti

Cleveland.—Pri nas v Clevelandu imamo že dolgo časa boj med mestno administracijo in Cleveland Railway Co. radi vprašanja ali problema, kdo naj vodi mestno transportacijo. In kakor hoče ozlovoljen potnik stresti svoje sitnosti radi slabe postrežbe, se bo gotovo znesel nad sprevednikom, češ mi bomo dobili avtobuse.

Seveda tak človek ne ve, kaj govori, ker za potnika ni glavno vprašanje, kje se vozi, marveč kakšne udobnosti ima pri vožnji. In železniški vlak je še vedno najudobnejše transportno sredstvo, če je moderniziran v stilu današnje dobe, ker vozi gladko brez tresenja. Vsi tedaj hočem nekoliko opisati "Electroliner" North Shore železnice, ki vozi med čikaškim "loopom" in Milwaukeejem skozi Waukegan, Kenosha in Racine.

Dne 9. februarja je zdrčal eden najhitrejših, najlepših in najudobnejših električnih vlakov iz Chicago v Milwaukee, ki je bil kdaj izdelan na svetu. Ime tega vlaka je "Electroliner". Ko potnik vstopi v ta vlak, misli, da je vstopil v kakšen bogatinski družabni klub. Pozdravijo te moderne risbe vsakojakih barv. Sedeži so mehki, je kadilni voz in celo barroom in restavracija, kjer ti servirajo mrzla ali vroča jedila pripravljena na elektriko, kakor tudi lahko dobiš raznovrstno pijačo.

Vlak je, kot pravijo, "air conditioned", ki daje pozimi toploto in poleti hlad, zrak pa je vedno čist. Izdelan je tako, da potniki ne slišijo nobenega ropota, kot to delajo na primer čikaške nadulnice, ali pa tudi stari vlaki North Shore železnice.

Ko je družba pričela študirati, kako bi izboljšala svoj biznis, ki je zadnja leta bolj in bolj nazadoval, je najela Jamesa F. Eppensteina, da analizira problem moderne transportacije, predvsem pa novih vlakov. Ker ta proga teče med močno obljubljenimi kraji, so pri študiranju dognali, da ta električna železnica največ prevaža ženski spol. Prišli so do zaključka, da je treba notranjost vlakov tako dekorirati, da bodo čimbolj privlačni za nežni spol. Radi tega je vsak voz drugače prebarvan, z drugačnimi scenerijami. V barroomu so na primer narisali rumenega slona, ki hodi po vrvi kot akrobat v cirkusu.

James F. Eppenstein, oče "Electrolinerja", je bil rojen v Chicagu leta 1899. Pozneje je moral z očetom v Elgin, Ill., kjer je pomagal izdelavati žepne ure znamke Elgin. Starši so tudi iz njega hoteli napraviti urarja, oziroma da bi se posvetil temu biznisu. Ko je James začel pohajati višje šole, se je začel močno nagibati k arhitekturi. Hotel je postati arhitekt, toda družina je insistirala, naj se raje drži biznisa.

Res se je podal očetu, ki je bil predsednik Illinois Watch Case Co., se oženil in si ustanovil svoj dom. Toda urarstvo ga ni zanimalo, marveč si je pričel očitati, zakaj ni sledil svojemu nagibu in se izučil za arhitekta. Njegovi ožji prijatelji so mislili, da mora biti v njegovi glavi nekaj narobe, kot na primer zdaj s Hessom, Hitlerjevim pomočnikom. Ampak on se ni zmenil zanje, prodal hišo, šel na vseučilišče Michigan in Harvard ter par let na študijsko potovanje v Paris, Berlin in Rim.

Vrnil se je leta 1934, ko je bila depresija še vedno na vršku ali (Dolje na 3. strani.)

TEDENSKI ZARKOMET

Anton Garden

Tragedija Evrope in njeni nauki—II.

Ko hiša gori, res ni najvažnejše vprašanje prizadete, kako je požar nastal, marveč kako omiliti in pogasiti. Vendar pa se gasilci v gašenju zanimajo za vzroke požara, je bolj policijske oblasti iz razloga, da izalede kriv ali krivce in da preprečijo požare v bodoče.

Toda ko vas kdo nagovarja, da si zapalite lastno hišo, lastno vas in deželo zato, da graste in magat gasit v deveto deželo čez široka morja in to že drugi v kratki dobi 25 let, tedaj biti nekaj narobe z vami in ne boste ravno več pametno, če sami sebi podtaknete podomevi, da boste s tem pomagali "sosedu" soče milij daleč, ki mu je hiša v plamenih.

Bolj pametno boste storili, če se zatopite misli in vprašate: Kaj, vraga, pa delajo oni ljudje tam za devetimi gorami in širokim morjem, da od časa do časa drug duguemu zapalijo in se pobijajo? Kaj je vzrok njih podpaljavanja in njih požarov? To je potrebno, da rite, če se hočete izogniti enakim požarom, manjam in če si nočete nekega dne sami zaliti svoje hiše s tem, da ste okrog nje namočni ali ževepli, sosedu pa izizvali na način ter gledali, kako ga boste k tlom tiskali pa skrbeli, da ne prestopi na vaša tla.

Veste, nekega dne se lahko zgodi, da se ponizani in zapostavljeni sosed oboroži, bo odprto ali na skrivnem ter vas napade s furijo in pobesnelostjo; pri tem tudi ne bo dal na male sosedu ter jih bo pomandral, da pride do vas in vas uniči. Pri tem se lahko postane navaden ropar, svoja zločina pa opravičuje, češ da ustvarja — "nov in obenem pa kaže na vas, češ vi ste prav takor lali in na enak način prišli do svoje posesti moči; zdaj je prišel čas, da se ta igra zasuka, pri naši veri, mi bomo skrbeli, da se to zgodi. Vi ste bili prej gospodjarji, podjarmilji sveta ter jih izkoriščali, da ste prišli do bostva in moči, zdaj jih bomo pa mi!

Na tem primitivnem, barbarskem, roparskem in antisocialnem principu ni zgrajena le vsa pitalistična Evropa, marveč ves imperialistični svet: sploh ves kapitalizem in pred njim civilizem, pred tem pa suženjstvo. Posledica slabe in krivične uredbe človeške družbe vojne, ki v današnji dobi moderne produkcije in visoko razvite tehnike postajajo katastrofe za vse posredno in neposredno prizadete rode. Velike in močne države, ki se kol med sabo kakor so se v pradedni dobi ogromni dinozavri in njim podobne praživali in pražungelske pošasti — te države se v dragih modernih vojnah gospodarsko izpraznijo, male države pa itak ne štejejo nič v dobi boju, tankov in mehaniziranih armad. Te le države in narodi so le patetične žrtve dan njih kapitalističnih in imperialističnih dvorov.

Seveda so ti kapitalistični in imperialistični nozarji zaviti v plašče različnih barv in kre. Starejši dinozavri nosijo plašče demokracije, znamke, kar ni njih zasluga niti lastnost, pa posledica družabne evolucije in borbe za človeka proti tiranom; njih mlajši bratje, ni energije, nakopičene brutalnosti in skopu na plenu pa so odeti v plašč totalitarizma. Karakteristika obeh pa je v tem, da se oba pod visokodonečimi gesli, ker ta so potrebna omamljenje ljudstva; na eni strani je borba "za demokracijo", na drugi strani pa za — "vred".

Ampak to ni nič novega. Že od pametive se vsi državotvorni roparji borili na obeh straneh pod visokodonečimi gesli. Križarji so na primere borili za — vero in Boga, obenem ropali, morili in požigali ter odpirali pota Hansetični ligi holandskih in nemških gorcev proti jhgovzvodni Evropi, Mali Aziji, Indiji. Z razvojem monarhij sta Bog in dobila še domovino in cesarja na bojnih prarih. V zadnjem stoletju so evropski in ameriški imperialisti širili "civilizacijo" in "ščanstvo" primitivnim in več ali manj vsojstvu živčim "barbarskim" in "poganištvom" širom sveta in si iz njih ustvarili kolonije. Najbolj energična pa tudi brutalna je bila Anglija pri tem širjenju — "civilizacije" in "krščanstva". Pridna je bila toliko njenem imperiju — "nikdar sonce ne zaide v njenem imperiju".

V tem stoletju, v zadnji in današnji svetovni vojni pa se borimo za bolj velike in ljubne ideale. Borba za "civilizacijo" in "ščanstvo" se je obrabila v zadnjem stoletju. Zdalj imamo zapisano na naših bojnih prapornih, ki so sodobno najbolj atraktivna in najbolj vlečejo. Pod praporom "Boj za Demokracijo" (Dolje na 3. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 20. maja 1921)

Domače vesti. V Rentonu, Wash., je umrla Ivana Postisek iz Zirev.

Delavske vesti. V krvavi bitki med pravnimi policisti in rudarji v W. Virginiji je ubitih 10 rudarjev.

Inozemstvo. V Italiji je bilo izvoljenih socialističnih poslancev.

Sovjetska Rusija. Ameriški komunisti so jajo veliko agitacijo za trgovino Amerike s vjeti.



Slika kaže požar v glavnem mestu Mehike, ki je nastal po potrebi, v katerem je bilo več sto ljudi ubitih in ranjenih.

Novice z starega kraja

Slovenije

TUGLEDNEGA
POMEŠČANA

vo mesto, 20. februarja.—
je umrl nagle smrti ugled-
noveški trgovec in posest-
nik Rudolf Pauser. V Novem
in daleč naokrog po Do-
nem je bil visoko čislán. Ro-
jen je v dolenski metropoli
70 leti kot edini sin pre-
nega trgovca, ki se je prese-
ljal iz Dvora, kjer so ta-
le bili v obratu znameniti
Ko je dovršil gimnazij, po-
učil se Mahrovo šolo, po-
slanem vojaškemu roku pa se
ni domov, v cvetoče trgo-
vino. Ker mu je bilo ve-
do trgovine prirojeno, se je
uveljavil v odlični sploš-
nosti, s katerimi si je prid-
el ljudstvom velik sloves:
dobro gospodarstvenik in
inštor je bil kmalu izvoljen
v upravo in v upravo
ne hranilnice. 30 let je bil
vetovalne in podžupan ter
upravnega odbora Mestne
in v njegov predsednik.
etni upravi je s svojimi spo-
stni vodil najvažnejši od-
gospodarstvo. Za prosep
ga mesta in okoliša si je ta-
dobil neveljavne zasluge.

PONAREJEVALCEV
TOTAKOV

ribor, 20. februarja.—Tudi
nasiljevanju ostalih soobto-
v, ki se je nadaljevalo si-
do pozne ure, je moral se-
predsednik dr. Turato upo-
vso svojo preizkušeno
nost, da je dobil konkretne
vire, nanašajoče se na raz-
like sodelovanja v zvezi s
cionalno ponarejevalno afe-
kateri so skušali celo zrahe-
do prvotnih priznanj z iz-
um, češ da niso vedeli, kaj
daj pri preiskovalnem sod-
podpisali. Precej zanimivo
o zasliševanje Stefana Ko-
za Zagorja, ki je bil glavni
"ponarejevalec". Ko je
prašan, če je res preti-
l in Grašiču, da ju bo
il, če ne bosta hitreje izde-
bankovcev po 500 din, je
se priznal, zagovarjal pa se
je, da je hotel priti le čim
do svojega denarja, ki ji-
je bil izročil.

danes ob 12. uri je bila na
dana razglasitev sodbe. Med
stvom je bilo za razglasitev
zanimanje, tako da je bi-
danes razpravna dvorana
polna občinstva. Nekate-
kali že od devete ure na-
Ob grobni tišini je razgla-
sednik senata dr. Turato
dajo sodbo: 45 letni čevljar
Majcen s Pobrežja pri
vru je bil obsojen na 6 let
in na trajno izgubo čast-
nizavljanskih pravic in na
600 din; 43 letni gostilni-
nec Grašič iz Maribora na
roboje, na 900 din globe ter
gubo častnih pravic za 3 le-
etni zasebni uradnik Mo-
dolič iz Maribora na 3 leta
mesecev roboje, na 600 din
in na 4-letno izgubo čast-
nizavljanskih pravic; 51-let-
ni Josip Majhen iz
pri Radečah na leto dni
mesecev roboje, na 300 din
in na 3-letno izgubo čast-
nizavljanskih pravic za dobo 2

let; 52letna služkinja Franciška
Zimšek iz Vrhove na 2400 din
globe; 37letni mesarski mojster
Josip Kolarič s Pobrežja pri Ma-
riboru na 10 mesecev strogega
zapore, na 300 din globe ter na
2 letno izgubo častnih pravic;
33 letni prevoznik Bogomil Jurij
iz Maribora na 1 leto in 2 mese-
ca roboje, na 300 din globe ter na
izgubo častnih državljan-
skih pravic za dobo 3 let; 66 letni za-
sebnik Ivan Meriak iz Maribo-
ra na 3000 din globe; 55 letni za-
sebnik uradnik Anton Žuraj iz
Zagreb na 2 leti in 6 mesecev
roboje, na 600 din globe ter na
4-letno izgubo častnih pravic;
23 letni ključavničar Josip Be-
lec iz Grlave na leto dni roboje,
300 din globe ter na izgubo čast-
nih pravic za dobo 2 let; 22 letni
čevljarski pomočnik Ignacij
Stanjko iz Grlave na 3 mesece
zapore; 63 letni žetar Jakob To-
manič iz Škorbe na leto dni in
2 meseca strogega zapore, na 300
din globe in izgubo častnih pra-
vic za dobo 2 let; 37letni go-
stilničar Josip Štempihar iz Za-
gorja na 1 leto in 2 meseca stro-
gega zapore, 300 din globe ter
na izgubo častnih pravic na do-
bo 2 let; 27 letna gostilničarka
Marija Štempihar na 8 mesecev
strogega zapore, 300 din globe
ter na izgubo častnih pravic za
dob 2 let; 51 letni trgovec Josip
Kosi iz Križevcev na 3000 din
globe ter plačilo povprečine
500 din; 16 letni Alojz Majcen se
izpusti na preizkušnjo za dobo 1
leta; 32 letni trgovski pomočnik
Josip Habjan na 1 leto in 3 me-
sece strogega zapore, 300 din
globe ter dvoletno izgubo čast-
nih pravic; 19 letni delavec Jo-
sip Malunec iz Zdencev se opro-
sti vsake krivde in kazni po pa-
ragrafu 280; 49 letni Martin Vu-
grin na 7 mesecev strogega za-
pore, 300 din globe ter 2 letno
izgubo častnih pravic; 22 letni
mehanik Ivan Vrus iz Sv. Mi-
klavja pri Mariboru na 7 mese-
cev strogega zapore, 300 din glo-
be ter na 2 letno izgubo častnih
državljan-
skih pravic; 44 letna
prevoznikova žena Eliza Kosta-
njevec iz Rozoge na 7 mesecev
strogega zapore, 300 din globe
ter 2 letno izgubo častnih pra-
vic; 21 letni kovaški pomočnik
Ivan Kostanjevec iz Rozoge na
7 mesecev strogega zapore, 300
din globe; 51 letni prevoznik
Ivan Kostanjevec iz Razloge na
8 mesecev strogega zapore, 300
din globe ter na izgubo častnih
pravic za dobo 2 let; 44 letni
delavec Tomaž Senekovič iz Po-
brežja pri Mariboru na 9 mese-
cev strogega zapore, 300 din glo-
din globe ter na izgubo častnih
pravic; 28 letni Janez Tomanič,
ključavničar iz Škorbe, na 7 me-
secev strogega zapore, 300 din
globe ter 2 letno izgubo čast-
nih pravic; 21 letni delavec
Stanko Meglič iz Škorbe pa na
6 mesecev strogega zapore, 300
din globe ter dvoletno izgubo
častnih državljan-
skih pravic.
Vsem obsojencem se vračuna
preiskovalni zapor, denarna ka-
zen pa se spremeni v primeru
neplačila v zapor.

ŠTIRIMESEČNI DEČEK
ZNA GOVORITI.

Bosanski Samac, 23. febr.—
Veliko senzacijo zbujata štiri me-
sece stari Mijo Nikolič v vasi
Jarugah nedaleč od Bosanskega

Samca na slavon-
ski strani. De-
ček zna že govoriti, kakor govo-
re otroci, stari okoli dveh let.
Ljudje ne verjamejo, da je kaj
takega mogoče, dokler na lastna
ušesa ne slišijo čebliati malega
dečka.

Deček je vnuk znane slavo-
nske vedeževalke Irene Radičeve,
po rodu Rusinje s Kavkaza. Ire-
na je prišla v Jugoslavijo s svoj-
im pokojnim možem Mijom
Radičem ob koncu svetovne voj-
ne. Kmalu se je naučila hrvat-
skega jezika in zaslovela kot ve-
deževalka. Kot takšno jo po-
znajo od Osijeka do Nove Gra-
diške. Dnevno prihajajo k njej,
da jim prerokuje bodočnost.

Praznoverni ljudje seveda
pravijo, da je stara mati Irena
začarala svojega vnuka, da bo
njen naslednik v vedeževanju,
ko bo ona umrla.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

blizu viška. Izgledi za njegov po-
klic so bili slabi, ker takrat je
bilo malo povpraševanja po ar-
hitektih in so sploh poslopja ta-
ko rekoč zastojali, da jih ne pa-
gradili novih. Vendar je tu in
tam kaj ujel za silo. Potem pa je
prišel delati načrt za North
Shore Electroliner, ki mu je pri-
nesel slavo.

Electroliner je zložen iz štirih
sekcij, ki leže na petih tako zva-
nih trokih z desetimi kolesi, do-
imajo štiri stare vagoni
osem trokov in 16 koles. Njega-
va dolžina je 155 čevljev, dočim
je voz clevelandске poulične
dolg 55 čevljev. Vsak oddelk
Electrolinera ima 30 sedežev,
dva oddelka za kajenje pa po
deset. (Clevelandska "kara" ima
52 do 56 sedežev.) Njegova teža
je 200,000 funtov in je izdelan iz
lahkega jekla (stainless steel).
Brzina Electrolinera je nad 100
milj, starejših vlakov North
Shore pa do 70 milj na uro.

Prva poskusna vožnja s tem
modernim vlakom je bila 6. fe-
bruarja—te vlake so označili tu-
di kot "trains of tomorrow".
Eden vlak je odšel iz Milwau-
keeja in drugi ob istem času iz
Chicago. Zasedli so jih sami bi-
zismani in župani raznih mest.
Oba Electrolinera sta se usta-
vila v Waukeganu, kjer so go-
stom servirali v Glen Flora
Country klubu. Seveda so bili
tudi govorniki, ki so poudarjali,
da sta bila ta dva vlaka zgraje-
na radi potrebe prevažanja po-
tnikov in da bodo še drugi sle-
dili. Izdelala jih je St. Louis Car
Co. v St. Louisu, Mo.

Ti vlaki se ne ustavijo v North
Chicago Junctionu, marveč le v
Waukeganu, Kenoshi in Racinu.
Neka ženska mi je rekla zadnjič
v Waukeganu, da je hotela vide-
ti ta vlak, ko je prvič vozil mi-
mo, toda je vozil tako hitro, da
je videla samo še rep, ker se mu
je mudilo v Chicago.

Frank Barbič, 53.

Angleška vlada bo garantirala rudarske plače

London, 19. maja. — Rudarji
bodo prejeli od vlade garan-
tirano plačo kakor hitro pride
premogovna industrija pod nje-
no kontrolo. Rudarji, ki so v ar-
madi in upošleni v vojnih indu-
strijah, se bodo vrnili na delo v
premogovnike, da se poveča pro-
dukcija premoga.

Kroniki stare Ljubljane

Krvnik ali rabelj, kakor ga
navadno imenujemo s tujo besed-
do (katere izvor je po prof. dr.
Ramovšu v nemščini "Räuber"),
je človek, čigar poklic je izved-
ba telesnih, zlasti smrtnih kaz-
ni, ki jih je izreklo kazensko so-
dišče. Niti stari Judje niti stari
Grki niso poznali zakonske in-
stitucije izvrševalca kazni nad
obsojenci. V Rimu so smrtno
obsodbe izvrševali liktorji, nji-
hova funkcija pa ni bila nečast-
na. Rabelje v poznejšem pome-
nu so sicer imeli še frankovski
grofje, vendar je ta ustanova po-
stala splošna šele v drugi polo-
vici ali celo proti koncu srednje-
ga veka. V Franciji imamo še-
le v 13. stoletju v vsakem okrož-
ju po enega rabelja. V Nemčiji
je ta posel opravljal kak sodni
hlapec ali nižji uslužbenec o-
skrbnikov. Drugod je moral za
usmrčenje obsojenca poskrbeti
tožnik, ki je dobil pravdo, po-
sekod najmlajši predsednik so-
dišča ali celo najmlajši zakonski
mož v tistem kraju, po samosta-
nih pa najmlajši frater. Kad-
dar je bilo kaj več oseb istočas-
no obsojenih na smrt, so včasih
dovoljevali, da en smrtni kan-
didat pokonča ostale in s tem
reši sebe.

Splošna je postala ustanova
krvnikov po letu 1484. v klasi-
čni dobi čarovniških procesov
(pri nas je obširno pisal o njih
pokojni dr. Vladimir Traver v
"Življenju in svetu" leta 1929),
ko je bilo na stotisoče nedolžnih
žrtev izročeno plamenom.

Kraj srednjega veka je tortura
izrinila prejšnje "presedmo-
vanje", dokazni postopek, po ka-
terem je najmanj 6 oseb poleg
tožnika vzel na svojo vest, da
je zajeti človek zagrešil smrtno
kazni vredno dejanje. Delikti
čarovnic (crimen magiae, po na-
še "spolno občejevanje s hudi-
čem"), niso bili drugače dokaz-
ljivi nego s priznanjem, zato pa
je bila potrebna natezalnica in
poleg krvnega sodnika seveda
rabelj.

Po nemških državnih zakonih
rabelj ni bil brezčasten človek,
v praksi pa je veljal za takega.
Nositi je moral posebno obleko,
v cerkvi je bil zanj določen od-
deljen prostor, pri obhajilu so
mu odkazovali zadnje mesto.
Vse se ga je ogibalo. Mesta so
mu odrekala meščansko pravico
in celo v blaginjskih knjigah
(vsaj v Ljubljani) je bila njego-
va rubrika zadnja. — Svoj čas
so imeli rabelji neko vrsto cehe
ali poklicne bratovščine. Njihov
"mojstrsko delo" je bilo v
posebno posrečenem obglavlje-
nju obsojenca. Urili so se nad
živalmi in nalašč za to napra-
vljenimi figurami.

Kdaj je Ljubljana dobila svo-
jega krvnika, ne vemo, zaradi
pomembnosti mesta pa bržčas še
pred 16. stoletjem. Dokler rabe-
lja ni bilo, so verjetno izvrševali
smrtno obsodbe v Ljubljani sod-
ni biriči oziroma hlapec krvno-
sodne gosposke. Ljubljanski rabe-
lj ni bil v mestni, marveč v
cesarski službi. Njegov delo-
krog se ni omejeval na sicer ši-
roko področje ljubljanskega
mestnega krvnega sodišča, ki je
obsegalo poleg Ljubljane še ve-
lik del današnjega ljubljanske-
ga okraja. Ljubljanskega rabe-
lja so klicali tudi, drugam, sicer
nekatera leta od samega zasluž-
ka v Ljubljani ne bi bil mogel
živeti. Baval se je tudi s konja-
štvom. Magistrat, ki mu je si-
cer plačeval za njegov posel,
mu je dal kdaj na svoje proste
popraviti hišo, peč, zmetati sneg
s strehe itd. Sem pa tja mu je
tudi podaril kakšen majhen
knešek.

Za svoje delo je imel rabelj
posebno tarifo. Poleg denarja
mu je za vsak poseg šel tudi bo-
kal vina (skoraj poldrugi liter).
Pil je pivavca ali terana, med-
tem ko mu dolenec — kakor
vobče boljšim Ljubljancem
tedaj — ni dišal. Menda leta
1623, so nerali dajati rabelju vi-
ne v naravi, pa so mu občutno
zvišali tarifo. Sodeč po zapisi-
nikih, je mož preveč pil in ni
mogl svojega rokodelstva do-
stojno opravljati.

Rabelj je stanoval v začetku
menda na Rebrji, v 18. stoletju
v Soteski med Gradom in Go-
lovcem. Ko so kopali Gruber-

Članice unije International Ladies Garment Workers piketirajo
delavnico Kolodney & Myers Co. v Hartfordu, Conn.

jev prekop, se je umaknil pod
Grad, na vrh današnje Sodarske
steze. Leta 1782, ko je že bival
tam, je njegova hiša imela šte-
vilko 128, po letu 1805 pa števil-
ko 58. Nekako od leta 1820, pa
še po letu 1860, je bilo njegovo
stanovanje na Žabjaku v današ-
nji številki 12.

Ljubljanski krvniki so bili po
večini nemškega rodu. Tisto
malo slovenskih imen, ki se jav-
ljajo, niso zadosten dokaz, da so
bili njih nosilci domačini. Do-
mača so bila morda le imena,
kakor so jih klicali Ljubljanci.

Do leta 1514 je sodilo ljubljans-
ko mestno kriminalno sodišče
v glavnem po svoji vesti, brez
točno napisanega ali tiskanega
zakona. Zato je dne 20. avgusta
tistega leta izdal cesar Maksimil-
ijan I. v Gmündnu na proš-
njo ljubljanskega mestnega za-
stopstva kriminalni sodni red za
mesto Ljubljano, ki je kopija ti-
rolskega sodnega reda iz leta
1499. Vsebuje sledeče glavne
določbe:

Zaslišuje in sodi se za zapri-
mi vrati, razen pri tožbah za
žalitve. Spisane sodbe se nato
javno prebere. Sodni mestni svet
pod sodnikovim predstvom.
Mestni pisar mora izpovedi za-
pisovati. Kazni so tepe: Mor-
lec se usmrti s kolesom, izdaja-
lec se stre in razčetrverji, razboj-
nik obglavi, vlomilci v cerkve,
požigale, krivoverci, ponareje-
valci denarja se sežgo, mnogo-
ženstvo in mnogomestvo se ka-
nuje z ugotavljenjem, prav tako
posilstvo. Enaka usoda doleti
tistega, ki odpelje, zastavi ali
proda zaupano mu blago. Žen-
ska, ki prelomi slovesno oblju-
bo, se utopi, možki pa obglavi z
mečem. Ženska, ki umori ali
odvrže otroka, se živa zakopje
v zemljo in se zabije kol skozi
njo. Krivoprišezniku se odreže
jezik in prsta, s katerima je pri-
segel. Obglavi se, kdor je brez
važnega vzroka prelomil obljub-
ljeni mir. Večje tatvine se ka-
nujejo pri možkih z obojenjem,
pri ženskah z utopitvijo, manjše
pa z izpostavitvijo k sramotne-
mu drugu, izšibanjem in izgo-
nom. Zločinčev priznanje in
sodbo mora sodnik javno preči-
tati pred rotovžem v zločinčevi
navzočnosti, zlomiti nad njim
sodno palico in hudodelca izro-
čiti rabelju.

Ljubljanski kriminalni red iz
leta 1514 vsebuje med drugim
tudi določbe, kdaj se mora o-
sumljenec izprišati s torturo.
Važno je, da je moral izpovedi,
podane na natezalnici, ponoviti,
ko ga niso več mučili. Če je
svojo izjavo preklical, so ga na-
vadno toliko časa mučili, da se
je končno vdal ali pa valed pre-
stanega trpljenja umrl. Kazno-
vali so tudi mrtvega samomoril-
ca.

Podoben kazenski postopek in
slične kazni pozna tudi Karlov
kazenski zakonik iz leta 1532,
ki je izpopolnil ljubljanski ka-
zenski red iz leta 1514. Karlov
zakonik določa kakor bamberški
kriminalni red iz leta 1507
za zločin čarovnije smrtno kazen
le, če je nastala škoda. Sodniki
pa se na to določbo navadno ni-
so ozirali. Z nekaterimi poznej-
šimi dodatki je po njiju sodil
ljubljanski mestni svet vse do
Marije Terezije, ki je 31. de-
cembra 1783 izdala nov kazenski
red. Tudi ta je poznal 58 delik-
tov, za katere je bila odredena
smrtna kazen. Težje kazni so
sežig pri živem telesu ali pri pre-

hodnem obglavljenju, razčetrve-
jenje, trenje s kolesom, od spo-
daj navzgor in od zgoraj navzdol.
Postopek pa je poznal še razne
poostitve: vlečenje na morišče,
ščipanje z razbeljenimi kleščar-
ni, rezanje jermenov iz hrbtna,
odrezanje ali iztrganje jezika,
prebod telesa s kolom, vplet te-
lesa, če je bil možki, v kolo, od-
sekanje roke z nasaditvijo glave
in roke na kol itd.

Kazenski red Marije Terezije
sicer v načelu še dopušta mož-
nost čarovništva, vendar stavlja
take omejitve preganjanju co-
pernic, da se je cesarica lahko
leta 1788 pohvalila, da niso pod
njeno vlado doslej odkrili niti
ene prave čarovnice ali čarovni-
ka. Kot milost je veljalo, če so
delinkventu pred sežigom od-
sekali glavo. Obojenje so sma-
trali za hujšo kazen kot obglav-
ljenje. Zato žensk niso obošali.

Izpraševanje z mučenjem je
bilo odpravljeno šele 2. januar-
ja 1776. Kazenski zakonik Jo-
žefa II. iz leta 1787 pozna le
smrtno kazen na vasilcah v na-
glem postopku (Standrecht).
Res pa je, da je smrtno kazen
zamenjal z oddajo v obmejne
trdnjave in prisilnim vlačanjem
brodov, kar ni bilo manj straš-
no od nje.

Take so bile glavne določbe,
pod katerimi je moralo soditi
ljubljansko, mestno krvno so-
dišče. Ukinjeno je bilo leta
1791, ko se je ustanovilo samo-
stojno c. k. mestno in deželno
sodišče.

Krivo sodišče je zasedalo na
Tranči, kjer je bil tudi preisko-
valni zapor za težje zločince.
Tam je rabelj izvrševal torture,
usmrtitve pa na Frškovec in
pozneje nekje za Sv. Krištofom.
Mnogokrat so justičniki tudi
kar sredi mesta pred rotovžem.
Izvršitev smrtno obsodbe je bi-
la sploh javna.

Tedenski žarkomet

(Nadaljevanje z 2. strani.)

cijo" in s pomočjo Wilsonovih 14
točk, ki pa so bile v Versaillesu
kratkokalo vržene skozi okno,
smer pred 23 leti naklestili kaj-
zmo, dasi še danes lepo živi na
Holandskem, zdaj bomo pa s po-
močjo Rooseveltovih "štirih svo-
bod" in seveda tudi Demokraci-
je skušali zlomiti Hitlerja in nje-
gove barbare.

Če se nam to posreči, si bo an-
gleški imperij zopet oddahnil za
neko dobo. Za plačilo nas bodo
iz hvalečnosti angleški imperiali-
sti mogoče še vzeli za mlajšega
partnerja in tako nam bo milita-
rizem, ki ga zdaj pridno gradi-
mo, mogoče še prav prišel tudi
po tej vojni. Če druga ne, bo
visel nad izkoriščanimi in zatira-
nimi masami v Latinski Ameri-
ki kot Damoklejev meč ter jih
odvrčal od vsakih revolucio-
narnih eskapad v poskusih, da se
iznebe mogočih grandijev, ha-
cedantov in drugih socialnih pi-
javk.

Zgornje se glasi zelo pregrešno
in ortodoksno in je marsikomu
mogoče odurno za uho, vendar
pa je v luči zgodovine in ustro-
ja kapitalističnega gospodarstva
resnica. Ljudje pa se branijo
resnice, ker je v današnjem sve-
tu zelo neprijetna.

—Se nadaljuje.

Najzanesljivejša dnevna do-
lavske vesti so v dnevniku "Pro-
svet". Ali jih čitate vsak dan?

Ameriški ideal ženske lepote

Moda tekmovalna za najlep-
še deklet posameznih ameriških
držav se bolj in bolj bliža kon-
cu. V zameno za takšna tekmo-
vanja so si zdaj ameriški lepoti-
ni saloni izmislili novo zanimi-
vost. Določiti hočejo idealni a-
meriški tip današnje ženske le-
pote.

Na svojem poslednjem sestanku
so kozmetiki izbrali izmed
400 najlepših deklet iz vseh kra-
jev Amerike nekaj deklet, ki so
po svojem tipu bile najbližje a-
meriški idealu lepote. Z ozi-
rom na ta dekleta so kozmetiki
za idealni tip Američanke dolo-
čili tele mere. Dovršena lepa A-
meričanka mora biti danes než-
na in majhna. Tehtati mora o-
krog 50 kg, ne sme pa biti večja
od 162 cm. Bolje je, da je Ame-
ričanka grda v obraz, kakor pa
da bi bila velika in debela. Si-
cer pa to za Američanke ni tako
tragično, kakor morda mislite.
Debele in velike ženske so nam-
reč v Ameriki že davno prava
redkost.

Že doslej so se Američanke
skrbno trudile, da ohranijo svo-
jo vitkost, čeprav na škodo or-
ganizmu. Estetika in kozmetika
je namreč v Ameriki važnejša
od zdravja, sreče in ljubezni.

Bogate Američanke od svoje-
ga bogastva prav za prav nima-
jo dosti. Vsa kar se je diče,
si ne upajo privoščiti prav nobe-
ne poslastice. Lahko rečemo, da
so Američanke večkrat lačne,
kakor pa site. Tako na primer
za zajtrk povprečna Američanka
poje samo kavo brez peciva in
pol limone. Potem do kosila ni-
česar več ne je, za kosilo pa po-
je: trideset gramov sira, eno jaj-
ce, osem tankih krahelj kumarice,
solato z oljem in kos prepe-
čenca. Za večerjo pa spet poje
kakšno malenkost.

Ameriški zdravniki pravijo, da
je takšno glodovanje prava no-
rost, in s statistikami dokazuje-
jo, kako kvarno vpliva na zdra-
vje. Število bolnih na pljučih
se je v zadnjih letih v Ameriki
znatno dvignilo, posebno kar se
bogatejših žensk tiče. Zato so
pred nedavnim razna ženska
društva začela z vsmi močmi
delati proti nezadostni prehrani.
Da bi imela posebno veliko u-
speha, sama ne verjamejo.

Protinacijska propa- ganda na Norveškem

Stockholm, Švedska, 19. maja.
— Časopis, ki igrira opozicijo
proti nacistični organizaciji in vladi
Vidkuna Quislinga, je krožil
v vseh norveških krajih, ko je
ljudstvo praznovalo narodni praznik.
List je vključeval proklam-
cijo kralja Haakona, ki biva
v izgnanstvu v Londonu. List
so razpečevali regularni poštni
uslužbeni. Sem dospelo poro-
čilo pravi, da so bili izdajatelji
aretirani.

Čudežno hlače

Dva židovska bonjaka sedita
in modrujeta:
"Poglej te hlače," pravi Ba-
ruh svojemu tovarišu. "To niso
hlače, to je čudež. Volna prihaja
iz Avstralije s plantaž, angle-
ški prekopčevalci so jo prodali
v predilnico, od onod je roma-
la k tkaču na Češkošovaško, od
onod h krojaču in veletrgovcu
v Lvov in ta jo je poslal k tr-
govcu na drobno v Kolomejo. Od
teh hlač žive torej lastniki plan-
taž v Avstraliji, angleški pre-
kopčevalci, krojač in prodajalec.
Vsi žive od teh hlač, toda jaz,
Baruh iz Zablotova, jaz—jih ni-
sem plačal."

Pozna ga

V neki gostilnici so se zbrali
nekdanji borci iz svetovne voj-
ne in obujali spomine s fronte.
Eden izmed njih, znan bojazlji-
vec, se je pa hotel še posebno
postaviti in je dejal:

"Kaj boste vi, mene pogledite!
Še zdaj imam krogo v telesu!"
"Ti?" se obregne njegov prija-
telj. "Pa je menda nisi požil?"

Čudna minuta

Neki gospod, ki ima zmerom
dela čez glavo, se pritožuje svo-
jemu znancu:

"Nikoli, verjemite mi, nikoli
ne najdem minute miru, da bi
se eno samo uro počil."



Četniki enote oklopne divizije študirajo zemljevid v teku manevrov, ki so se vršili pri Fortu...

POLOM

EMILE ZOLA

(Se nadaljuje.)

V svojem ogorčenju se je tudi Maurice obrnil k Jeanu:

"Poslušaj, jaz ne morem več ostati tu. Verjemi, da znorim... Čudim se, da se je telo ustavljalo; ne čutim se preveč bolnega. Toda v glavi se mi meša, da, meša se mi, o tem ni dvoma. Če me pustijo v tem peklu še eno uro, sem zgubljen... Prosim te, odidiva, odidiva takoj!"

In pričel mu je razkladati nenavadne načrte za beg. Preplavala bi Meuso, planila nad stražnike in jih zadavila s koscem vrvi, ki jo je nosil v žepu, ali pa bi jih pobila s kamenjem ali podkupila z denarjem in oblekla njihove uniforme, da prideta skozi pruske vrste.

"Fant, molči!" je ponavljal Jean ves obupan. "Plaši me, da te slišim govoriti take neumnosti! Ali je vse to pametno, ali je sploh mogoče? ... Jutri vidiva. Le molči!"

Zakaj, dasi mu je srce prekipevalo srda in studa, vendar je bil sredi te gladne trudnosti, sredi more tega življenja, ki je dosegala skrajno mejo človeške besede, ohranil svoj zdravi um. In ko se je tovariš še dalje razpisal v blaznih besedah in hotel planiti v Meuso, ga je moral držati nazaj, siloma celo, s solzami v očeh, s prošnjami in zmerjanjem. Nato je dejal mahoma:

"Glej, glej!"

Začelo se je pljuskanje vode. Videla sta Lapouillea, ki se je bil odločil in zdrknil v reko, odločivši suknjo, da mu ne bi ovrnila gibanja; njegova srajca se je svetila v nemirni črni vodi kakor svetla bela lisa. Polagoma je plaval navzgor, nedvomno iščeč kraja, kjer bi mogel na suho; a na onem bregu so se ostro risale drobne sence nepremičnih straž. Takrat je svit naglega bliska razcepil noč, in pok puške je zagrmel tja do Montimontskih skal. Voda je samo vzbrižnila kakor pod udarcem dveh blaznih vesel, ki sta padli po njej. To je bilo vse; Lapouilleovo truplo, bela lisa, je pričelo brezgibno in ohlapno plavati s tokom navzdol.

Drugo jutro, v soboto, je Jean že zarana odvedel Mauricea v taborišče 106. polka, v zopetni nadi, da odrinejo. Toda povelja ni bilo še nobenega, polk se je zdel kakor pozabljen. Mnogo jih je bilo odšlo, polotok se je praznil, in tisti, ki so jih pustili tu, se je lotevala črna bolezen. Že osem dolgih dni je v tem peklu kalila in poganjala blaznost. Dež je bil ponehal, toda težko svinčeno solnce je pomenilo le novo muko. Prehuda vročina je do kraja izčrpala vojake in povzročila, da je dobila griza nevarni značaj epidemije. Odpadki in izmečki vse te armade so kužili zrak s svojo zoperno paro. Niti ob Meusi niti ob prekopi ni bilo mogoče hoditi, tolik je bil smrad utopljenih konj in vajakov, ki so gnili v pobrežni travi. Na poljih pa so gnili sestradani konji ter širili takšen smrad po kugi, da so Prusi, ki so se jeli bati sami zase, priskrbeli lopat in motik ter silili jetnike pokopavati trupla.

Sicer pa je bilo tisto soboto konec pomanjkanja; ker je bilo jetnikov manj, živila pa so došla z vseh strani, je najhujši bedi nenadoma sledilo največje izobilje. Kruha je bilo na razpolago, koliko ga je kdo hotel, in tudi mesa, celo vrta; jedli so od zore do mraka, za žive in mrtve. Noč je padla — jedli so še vedno in so jedli do drugega dne. Mnogo jih je poginilo zaradi tega.

Čez dan je bila Jeanu edina skrb, nadzorovati Mauricea, ki se mu je zdel sposoben vsakotere prenapetosti. Napil se je bil, in zdaj je govoril, da hoče oklofati kakega nemškega častnika, samo da ga odvedo. In ko je Jean zvečer zasle-

ROMAN IZ VOJNE L. 1870-71

Preložil VLADIMIR LEVSTIK

dil v stranskih poslopjih na Tour-à-Glaire nezaseden koteček kleti, se mu je zazdelo pametno, da bi šel s tovarišem, ki bi ga pokojna noč nemara pomirila, tjakaj spat. Toda to je bila najstrašnejša noč njunega bivanja na polotoku, noč toliko groze, da do jutra nista mogla zatiniti oči. Drugi vojaki so polnili klet; dva sta se bila vrgla in isti kot in sta umirala, izčrpana od grize; ko je napočila popolnoma tema, ni več prenehalo njihovo zamolklo ječanje, njihovi brezmišeln kriki ter naraščajoče grgranje smrtnega boja. V temi je postalo to grgranje tako strašno, da so drugi jetniki, ki so ležali v bližini in so hoteli spati, vstajali in kričali nad umirajočima, naj molčita. Ta dva pa jih nista slišala, grgranje je trajalo dalje in se je vračalo vedno iznova, glasnejše od vseh drugih glasov; od zunaj pa je prihajal pijani hrup tovarišev, ki so še zmerom jedli, ne da bi se mogli nasititi.

Takrat se je pričelo za Mauricea najhujše gorje. Hotel je uiti tem tožbam strašne bolečine, ki so mu tirale znoj groze na polt, toda ko je tipaje vstal, je stopil na človeške ude ter padel na tla kakor zazidan med te umirajoče. Niti rešiti se ni več skušal. Vsa strahotna nesreča, od odhoda iz Reimsa do zdobljenja pri Sedanu se je budila pred njegovo dušo. Zdelo se mu je, da se trpljenje Chalonske armade zaključuje šele nocojšnjo noč, v črni noči te kleti, kjer grgrajo dvoje vajakov in ne da tovarišem spati. Ta armada obupa, ta žrtvovana čeda pokore je bila z rdečim valovjem svoje krvi plačala grehe vseh na sleherni postaji. Poklana brez slave, vsa opljuvana je zdaj zapadla mučeništvu in kazni, ki je tako krute ni zaslužila. To je bilo preveč; ves bolan je bil od jeze, gladen pravičnosti in gore od želje, maščevati se nad usodo.

Ko je napočil jutranji polmrak, je bil eden vajakov mrtev, drugi pa je še vedno hropel.

"Daj, pojdi, mali," je dejal Jean z nežnim glasom. "Nasopeva se zraka, boljje nama bo."

Toda zunaj, ko sta prišla obadva po lepem, že toplem jutru ob bregu reke v bližini vasi Iges, se je Maurice še bolj razburil in vzkliknil, izteza je pest proti širokemu, solčnemu obzorju bojišča: llyaska planota nasproti, Saint Menges na levi, Garenski gozd na desni strani: "Ne, ne! Nič več ne morem, ne morem gledati tega! Pogled na vse to mi prebada srce in mi kolje možgane... Odvedi me proč, odvedi me, takoj!"

Tisti dan je bila zopet nedelja. Iz Sedana je prihajalo zvonjenje zvonov, v daljavi pa se je že slišala igra nemške vojaške godbe. Toda 106. polk še vedno ni imel povelja, in Jean, plaščen se nad čimdalje hujšim delirijem Mauricea, se je odločil da poizkusi sredstvo, ki ga je premišljal že od sinočnjega večera. Pred prusko stražo se je drug polk, 5. linijski polk, na cesti pripravljal na odhod. Velika zmešnjava je vladala v koloni; častnik, ki je slabo govoril francoski, je nikakor ni mogel prebrskati. Jean in Maurice pa sta si potrgala z uniform ovrtnike in gumbce, pridružila se gnetu, prekoračila most in se znašla na prostem. Nedvomno sta bila prišla tudi Chouteau in Loubet na isto misel, kajti prijatelja sta jih zapazila za seboj in sta se srečala z njihovo nemirnimi ubijalskimi pogledi.

Ah, koliko olajšanja je prinesla ta prva srečna minuta! Tu zunaj se jima je zdelo, da vidita vstajanje, živo luč, zrak brez meje in svetlo prebujenje vseh nad. Kakršnakoli je utegnita biti odsele njihovi nesreči, nič več se je nista bala, smejala sta se ji, uhajaje tej strašni poštenosti "tabora bede".

(Dalje prihodnjič)

se pa niso zmenili za njegovo pozdrave in so ga kratko in malo ujeli ter ga z ostalimi Avstrijci odpeljali v Moskvo. Kot rečeno, legitimacije ni imel in to je bilo zanj usodno.

Američanki sta se zanj zavzeli pri ruskih oblasteh, toda rekli so jima, da je to zelo zamotana zadeva, da imajo drugega dela čez glavo in da naj si le Avstrijci belijo z njim glave.

Prišel je težko pričakovani dan odhoda v domovino. Vozili smo se čez Finsko v Nemčijo in ko pridemo v severno Češko, kjer so nas zaprli v karanteno radi boleznih, opazim v neki baraki invalida, ki kolne in kliče svetnike na pomoč, vse v eni sapi. Bil je naš Rus, na katerega smo med potjo že pozabili.

Sedaj pa na kratko. Star avstrijski častnik, ki je poznal razmere v carski Rusiji in je vedel, kako se taki stvari streže, je batjuško lepo izprašal glede rojstnega kraja in dneva, mu sestavil sprichevalo ter izkaznico in tako se je po dolgem času vrnil naš Rus čez Nemčijo in Finsko v svojo pravo domovino.

Imel je izkaznico—in s tem je postal popoln človek, kakor je predpisano. Izkaznica, vidite, to je tisto poglavitno! Čemu ti bo samo duša in telo, če nimata črna na belem, da si res človek? Dandanes pa se je bati, da bo bodoči človek imel samo telo in izkaznico, kakaj za dušo ga ne bo nihče več spraševal.

Poplanknili smo nato zaprašenega grla in mislil sem si, da je končno le smešno, po kakršnih stranskih stezah kolovrati ubogi človek, mesto da bi se držal glavne ceste, ki je prav gotovo še najbolj kratka in najbolj zanesljiva.

Stari vojaki pa ne morejo nehati, kadar se zagrebejo v vojne spomine, vsak hoče še kaj hujšega in še bolj zanimivega povedati. "Ko sem bil prvič na dopustu," mi je nekoč pravil kmet iz naših krajev, "sem pripovedoval, kar sem vedel, videl in doživel. Domači so me poslušali, toda očividno se jim je zdelo moje pripovedovanje zelo dolgočasno in rekli so celo, da je sosedov sin pa že vse kaj hujšega doživel in pretrpel, kakor je pravil. Takoj se mi je posvetilo v glavi in ker nisem hotel zaostajati za njim, sem začel lagati in se širokoustiti, ko smo v mladosti slišali stare berače, zlagane Radeckijeve veterane. Take sem kvasil kot bi jih s trte zvil, nezasišeno strašno, da se mi je ponoči v njih sanjalo tako grozno, da sem se prebudil. To jim je bilo pa všeč: kar naenkrat je stal zvrhan polič pred mano in iz kašče je priromala klobasa, o kateri se mi dotlej še sanjalo ni. Prav dobro se mi je godilo odsele in tudi žlahta je bila z mano zelo zadovoljna."

Prav živahen gospod na koncu mize se je hitro vrnil v pogovor in začel: "V Albaniji smo imeli pri kompaniji vojaka, ki je svojemu tovarišu kradel komis in ga dal Alancem za tobak. To me je zjezilo, ker tobaka v Albaniji nikomur ni manjkalo. Komis pa je bil proti koncu vojne precej dragocena jed. Poklical sem ga na raport in mu rekel, naj se zgasi pri meni v 'pisarni', če smem tako imenovati mizo, zbiti iz zabojev in zraven nje stol, na katerem je bilo treba zelo previdno sedeti — suhemu, debelemu pa bi ga sploh ne svetoval. Fant se zgasi torej v pisarni, jaz položim predenj polo papirja in svinčnik ter mu ukazem:

"Piši! Ljubi starši! Jaz sem zdrav in dobro se mi godi. Vendar sem zelo nesrečen, ne ker sem na vojni, kjer mi ni nič hudega, temveč zato, ker 'kradem svojemu tovarišu kruh. Ne delam tega, ker sem lačen, temveč, da ga dajem Alancem za tobak. Ljubi starši, molite zame k Bogu, da bi se popoljšal in jenal krasti. Ljuba mati, dragi oče, molita zame. Če pa vojna molitev tekem prihodnjih dveh tednov ne bo nič zalegla, bom pisal na županstvo in gospodu župniku, naj vsa fara molji zame, ker bi se rad popoljšal. Pozdravlja vas vaš nesrečni sin..."

Potem sem pismo vzel, ga dal pred njegovimi očmi v kuverto, jo zalepil in rekel:

"Oddal ga bom pa jaz, saj imam naslov tvojih staršev."

Fantu so se vsule debele solze iz oči, ko je odhajal. Ni več kradel. Čez tri tedne ga pokličem na raport in mu izročim pismo. Kakšna hvaležnost je bila v njegovih očeh, ker nisem pisma odposlal!

Kaj lepo bi bilo dandanes, da bi moral sleherni, ki kradе sirotam in vdovam kruh, bližnjemu čast in dobro ime, javno priznati svoj greh!

Tako smo sejo zaključili in videlo se mi je, da je bila prijetna in celo podučljiva.

HUMOR

Romanček

Moja mala mi poslala prstan je za god.

"Tvoja zvesta bom nevesta za življenja pol."

Polna sreče te goreče prosim za roko,

če me nočeš in odrečeš, meni bo hudo."

Nisem ljubil, ko sem snubil, pa se ne kesam:

Boljšje žene ni nobene, to vam zdaj priznam.

Tine.

Presenečenje

Napisal J. H. Rösel

Gottfried Freuding je bil star sedemdeset let in je že petdeset let igral na loteriji. Kljub dolgem upanju pa še do danes ni nikoli zadel niti najmanjšega dobitka. Posebno zadnji čas je Gottfried pogosto tožil svojemu prijatelju, zdravniku Tadeju Bartholomaeju, zaradi svoje nesreče. Njegovo ubogo srce je počasi pešalo in ni moglo razumeti tolikane smole. Prijatelj zdravnik, ki ga je vsak dan obiskoval, ga je pa vselej potolažil in mu tu pa tam zapisal tudi kakšne praške za srce. Ta idila med prijateljskima bi gotovo še dolgo trajala, da ni nekega dne Freudingova žena vsa vznemirjena krepko pozvonila na zdravnikovih vratih.

Ko ji je zdravnik odprl, jo je ves prestrašen vprašal, ali se morda ni možu zgodilo kaj hudega. Ženica je bila res videti vsa iz sebe.

"Moj mož—" je hotela povedati gospa, pa ni mogla dalje. Zdravnik jo je ves zaskrbljen vprašal: "Govorite vendar, ali se mu je kaj pripetilo?"

"Moj mož," je še enkrat ponovila gospa, potem pa pogumno nadaljevala, "je danes zadel glavni dobiček."

Zdravnik sprva tej veseli novici sploh ni mogel verjeti. Šele ko mu je Freudingova žena pomolila obvestilo iz banke, je verjel.

"Kako je pa Gottfried sprejel to veliko presenečenje?" je bilo prvo, kar je zdravnik vprašal.

"On o tem še ničesar ne ve," je pojasnila gospa, "prav zato sem prišla k vam. Pomislite, če bi moj mož kar nenadno izvedel, da je zadel glavni dobiček, bi ga prav lahko zadela od veselja srčna kap."

Zdravnik, ki je dobro poznal prijateljevo šibko srce, je njegovi skrbni ženi pritrldil in takoj obljubil, da bo prijatelja počasi pripravil na to veliko srečo. Tako je bila zarota sklenjena in oba z zdravnikom sta odhitela v Freudingovo stanovanje.

Gospod Freuding je bil navadno sedel v svojem njaču in kadil pipo. Prav na bre volje ni bil danes. Takoj ga je zdravnik zagledal, je bil no sklenil, da mu bo veliko presenečenje prihranil za prihodnji dan. Že čez nekaj trenutkov pa Freuding sam napeljal govor na svojo srečo.

"Danes neprestano mislimo na svojo srečo," je z takim nim glasom pripovedoval. "Deset let že zamenjam številko. Smole mi je zdaj volj in zato sem premisljeval, ne bi morda ti hotel z mano ko dalje igrati?"

Zdravnik je prekinil s selo dejal: "No, zdaj mi je vse, ljubi Gottfried, kaj bi če bi zadel kakšen dobiček?"

"Če bi zadel dobiček," Freuding je kar ni šlo v glavo, "liko misliš?" je potem že bilo dejal.

"Recimo, da bi zadel dobiček," je dejal zdravnik. "Glavni dobiček," je ponovil Freuding. Za trenutek mu žarek veselja preletel obraz, deti je bilo, da nekaj slutim, tem se mu je zameglo pred mi, nepremično je gledal zdravnika. Zdravnik in Freudingova žena sta oba hkrati prišla. Tedaj se je pa Freuding zmagoslavno zasmejal: "Potem," je dejal, "potem se klinjam na svojo častno bes da bi polovico dobitka podelil tebi, dragi prijatelj."

Trenutek nato je ležal na tleh. Zdravnik in Freudingova žena sta se odpravila v razpisni mi pred Freudingevim stanovanjem. Od sreče ga je z kap.

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častna koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene zmerné, uniško delo pro

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2857-59 S. LAWDALE AVENUE CHICAGO, ILL. TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali moža \$1.50, eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessment \$1.50, tednik se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroba, da je list predrag za člana S.N.P.J. List Prosveta je vasa lastnina, gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list, tednik, oče moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupaj naročen na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotične vsoto listu Prosveta. Ako tega ne storijo, tedaj mora upravnštvo znižati datum za to vsoto naročnina.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrui, drisive in Kanado \$6.00	Za Ciero in Chicago je
1 tednik in 4.00	1 tednik in 1.00
2 tednika in 3.50	2 tednika in .80
3 tednike in 3.00	3 tednike in .60
4 tednike in 2.50	4 tednike in .40
5 tednikov in 2.00	5 tednikov in .30

Za Evropo je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vasa lastnina.

PROSVETA, S.N.P.J., 2857 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Priročeno pošiljam naročnino na list Prosveto vsoto \$

1) Ime _____ Čl. družine št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od _____ članov moje družine:

2) _____ Čl. družine št. _____

3) _____ Čl. družine št. _____

4) _____ Čl. družine št. _____

5) _____ Čl. družine št. _____

Mesto _____ Drisva _____

Nov naročnik _____ Star naročnik _____

Stalno omizje in vojne zgodbe

Napisal Fran Lipah

V gostilni redkokdaj kaj pametnega sliši, vendar poslušaj vsakogar, če ti se tako neslane kvasi. Znani so gostilniški dovtipi in gostilniške novice, toda niti eni ne druge ne zaslužijo, da bi jih za klobuk vtaknil. Poslušaj jih pa le in se smeješ, dasi jih znaš že iz glave, tolikokrat si jih že slišal: Bil sem v družbi nekega stalnega omizja. Stalno omizje so se imenovali zato, ker je vsaj po en član bil ob vsakem času prav gotovo v gostilni, bodisi dopoldan, opoldan ali popoldan, zvečer so bili seveda vsi. Stalno pa ni bila miza nikoli nezasedena.

Gospod je pripovedoval dovtip in vse ga je pazljivo poslušalo. Sredi pripovedovanja se je moral posloviti in tedaj reče sosed: "Nič ne de, bom pa jaz povedal."

In je res povedal dotični dovtip do konca in vse se je priščno smejalo. Toda pozneje sem odkril, da je bil dovtip vsem članom te bratovščine že davno znan, stokrat so ga že poslušali in vendar so se znovega smejali. Radi takih dovtipov, ki jim že siva brada poganja, je nastal pregovor: Zakaj je Kajn ubil

Abela? Zato, ker mu je pripovedoval stare dovtype.

Iz tega torej lahko posnemamo, da je ubogo človeštvo že v prvih rodovih pogrešalo dobrih dovtipov. Javno pa je tudi, da je Abel u kmalu zmanjkalo dovtipov in to ne samo zato, ker je imel razbojni Kajn neprestano kol v roki; temveč tudi zato, ker mu Abel ni mogel pravilje pripovedovati. Vsaka pravljica se namreč prične z besedami: Nekeč v starih časih...

Pogovor se je sukal seveda tudi o vojni in težkih časih in tako nam je gospod, invalid iz svetovne vojne in zelo dovtipen možak, povedal zgodbo, ki je res opombe vredna:

"V Galiciji sem bil ranjen in po vrhu se ujet. V Lvovu so mi roko amputirali in nato so me prepeljali v Moskvo. Nekega dne zvezo v bolnici, v kateri me je večkrat obiskal ruski drž. svetnik prof. Ivan Jakovljevič Jurtele, ptujski rojak, da bodo težki invalidi izmenjeni. Spet bom videl Ljubljano in Šmarno goro, si mislim in se začnem pripravljati na veselo slovo od Moskve. V naši bolnici so bili v priložnosti častniki, v prvem nadstropju pa moštvo. Nekega dne, sredi vselega in nestrpnega pričakovanja, sta nas obiskali dve sestri ameriškega Rdečega križa in sta se med seboj neprestano smejala, kot da sta bili nekaj vselega doživeli. Vprašali smo jih

in povedali sta nam. V prvem nadstropju je invalid, ki trdi, da je Rus in ki ga hočejo tudi izmenjati in poslati v Avstrijo. On jih roti na vse svetnike, da je Rus in celo iz bližine Moskve. Seveda bližina je Rusu tudi tak kraj, ki je sto kilometrov oddaljen. Vprašali so v tistem kraju glede njega, toda starosta je imel ljubezen z njegovo ženo in je uradno odgovoril, da je človek tega imena tam nepoznan. Zdal je bila Rusova usoda zapечатena. V Rusiji namreč obstoji človek iz telesa, duše in legitimacije. Naš siromak je imel celo dušo, telo malo pomanjkljivo, legitimacije pa—sploh ne. To je bilo zanj usodno. Poleg tega je imel še avstrijsko uniformo, ko so ga Rusi ujeli. In kako to?

Ko so Rusi oblegali avstrijsko trdnjavo Przemisl, je pri nekem avstrijskem proti napadu obležalo v žičnih ovirah tudi precej Rusov, ki so jih Avstrijci skupno s lastnimi ranjenci odnesli v trdnjasko bolnišnico. Tam so ležali, dokler ni trdnjava padla. V takem primeru razdele med vojake ves živeti in obleko, da pride sovražniku kar se da malo v roke. Tako se je zgodilo tudi v Przemisl: vsakemu bolniku so nametali na vznožje po ene hlače, bluzo, perilo, čepico itd. In tako se je zgodilo, da je naš Rus v avstrijski uniformi pozdravljaj svoje brate Ruse, ko so z godbo korakali po ulicah. Rusi

Ako se niste

Naročite si

MAJSKI GLAS

prvomajaka publikacija Proletarca. Bogata po vsebini in ilustracijah

CENA 25c IZTIS

(Kjer mogoče, naročite jih več za svoje znance in prijatelje.)

Naročila sprejema

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue - Chicago, Illinois